

ВПЛИВ ПАНДЕМІЇ COVID-19 НА СИСТЕМУ ОСВІТИ

Пятова А. В., провідний фахівець Департаменту міжнародного співробітництва, к.с.н., ст. викл. (каф. ОППЦБ КПІ ім. Ігоря Сікорського)

Анотація. Проаналізовано вплив пандемії на студентів, абітурієнтів, випускників університетів та заклади вищої освіти в цілому.

Ключові слова: студенти, абітурієнти, заклади вищої освіти, університети, онлайн навчання, безпека.

Abstract. The impact of the pandemic on students, entrants, university graduates and higher education institutions as a whole is analyzed.

Keywords: students, entrants, higher education institutions, universities, online learning, safety.

Вступ. В умовах загрози поширення коронавірусної інфекції заклади вищої освіти за рекомендацією Міністерства освіти та науки України прийняли рішення про перехід на дистанційне навчання. Пандемія COVID-19 змусила запровадити нові правила та внесла свої корективи в освітній процес.

Нові засади навчання і життєдіяльності, організації освітнього процесу в умовах поширення коронавірусної інфекції, технічного оснащення навчальних закладів та готовність університетів до впровадження онлайн-платформ – ці та інші дотичні до ситуації процеси та явища стали предметом аналізу для науковців та дослідників.

Аналіз стану питання. Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО), Організація економічного співробітництва і розвитку (ОЕСР), Всесвітній банк, інші міжнародні організації здійснюють моніторинг впливу проблеми поширення COVID-19 на систему освіти. Матеріали, опубліковані міжнародними організаціями, містять аналіз загальних для більшості країн проблем, які виникають в системі освіти при переході до цифрового формату навчання, характеристики основних викликів таких трансформацій, практичні рекомендації, які базуються на передовому досвіді різних країн світу [1].

Мета. Криза в системі освіти, викликана пандемією COVID-19, показує її уразливість, а також стимулює держави і суспільства до нововведень і розвитку інклюзивності, до активізації зусиль з метою сприяння інноваційності та відкритості, з урахуванням необхідності забезпечення безпеки учасників освітнього процесу. Метою даного доробку є проведення аналізу міжнародного досвіду запровадження дистанційної освіти та впливу імплементації освітніх технологій, застосовуваних в умовах екстреного переходу закладів вищої освіти на дистанційне навчання.

Методики, матеріали і результати досліджень. Рейтинг QS World University Rankings щорічно публікується Quacquarelli Symonds (QS), - британською компанією, що спеціалізується на освіті та навчанні за кордоном (компанія була заснована в 1990 році). QS вперше опублікував порівняльні дані

університетів в листопаді 2004 року; для отримання необхідної інформації при складанні рейтингу QS співпрацює з компанією Elsevier і, відповідно, з базою даних Scopus. Міжнародний рейтинг університетів QS World University Rankings - один з найбільш авторитетних університетських рейтингів; крім світового рейтингу, компанія публікує рейтинг університетів, які існують менше 50 років, предметні, галузеві та регіональні рейтинги, рейтинг з працевлаштування випускників університетів, рейтинг кращих студентських міст, рейтинг національних систем освіти. QS оцінює університети за шістьма показниками: дослідницька діяльність, викладання, думка роботодавців і кар'єрний потенціал, кількість іноземних студентів і викладачів [1]

Студентоцентристський підхід є характерним для дослідження, започаткованого в лютому 2020 року компанією QS. До організованого компанією міжнародного опитування студентів було залучено понад 11 000 респондентів з моменту його запровадження. Результати цього опитування опубліковані в звіті “The Impact of the Coronavirus on Global Higher Education 2020” [2].

Результати очікувані: з розвитком пандемії зростає вплив на плани абітурієнтів, студентів та випускників закладів вищої освіти. Якщо наприкінці лютого відкласти навчання на рік вважали за доцільне 46% респондентів, то через місяць їх стало 57%. Більше не хочуть вчитися за кордоном 19% опитаних, 13% вирішили змінити раніше обрану країну навчання. Причини зрозумілі: обмеження на поїздки, закриття університетів, скасування рейсів, складності в отриманні візи, стипендії або здачі тестів на рівень володіння іноземною мовою, небезпеки для життя і здоров'я, викликані пандемією.

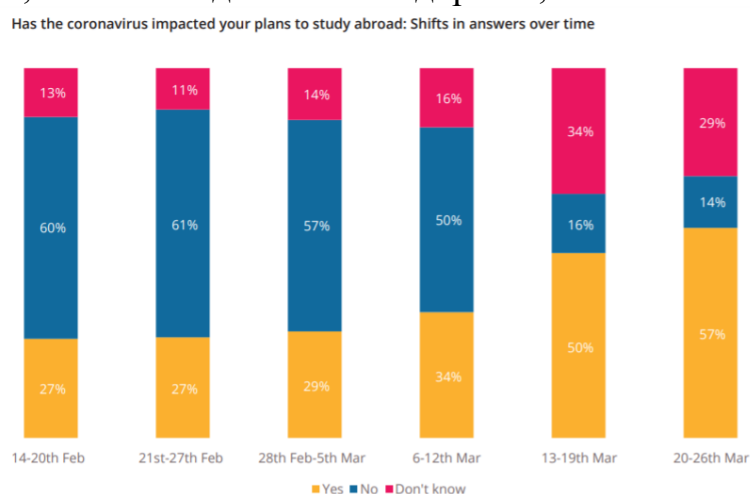

Рис. 1. Динаміка очікувань студентів, які планували навчання за кордоном

Тим часом навчання онлайн майбутні студенти сприймають, скоріше, позитивно: 58% респондентів готові отримувати диплом з використанням такої методики навчання, 51% очікує від університетів більшої активності в цьому напрямку. І все ж 42% учасників опитування стверджують, що не зацікавлені в дистанційному навчанні. QS не оприлюднює дані про вибірку та розподіл респондентів по країнах, хоча така інформація була б цікавою для аналізу.

Звіт “The Impact of the Coronavirus on Global Higher Education 2020” містить результати, включаючи вплив на набір абітурієнтів, пропозиції для онлайн навчання, управління університетом та низку інших сфер діяльності закладів вищої освіти; проаналізовано динаміку зміни нагальності потреб університетів за час перебігу пандемії. Супровідне опитування фахівців сфери вищої освіти залучило понад 400 респондентів [2].

Для університетів під час нинішньої кризи найбільшим викликом став перехід від традиційних форм навчання до дистанційних (e-learning), окремо стоїть проблема практикумів і стажувань. Університети стикаються з безпрецедентними проблемами внаслідок спалаху коронавірусу, вимушено орієнтуючись на виклики цієї кризи, зберігаючи послідовну підготовку курсів, забезпечуючи чітке спілкування з персоналом та студентами.

Понад 50% з опитаних QS університетів перенесли заявлені курси у веб-середовище, і кількість закладів освіти, які пропонують онлайн освітнє середовище для студентів, зростає з поширенням пандемії. Лише 19% університетів вважали за краще відтермінувати on-site навчання до наступного семестру.

Серед респондентів, які представляють заклади вищої освіти, половина - песимісти: вони впевнені, що пандемія COVID-19 згубно вплине на кількість заявок від абітурієнтів, 34% опитаних мають намір застосувати альтернативні методи залучення студентів, а 26% оптимістично запевняють, що кількість заяв абітурієнтів залишиться незмінною. І лише 18% не готові поки оцінювати можливий вплив пандемії на університети.

Що стосується способів набору абітурієнтів, то 75% університетів вважають найбільш важливими онлайн-події (digital events), 73% - інтернет-маркетинг, 70% - дистанційні зустрічі і консультації.

Розуміння відмінностей онлайн-навчання від інших існуючих освітніх технологій, таких як дистанційне, змішане, мобільне навчання та ін., дозволяє здійснювати порівняльний аналіз ефективності навчання в різних форматах та оцінювати переваги і недоліки тієї чи іншої освітньої технології.

Численні експериментальні дослідження, проведені в тому числі і в Україні, довели, що ефективність онлайн-навчання є не нижчою, а в деяких випадках навіть перевершує традиційне очне навчання за освітніми результатами.

Висновки. Університети мають забезпечити якісне викладання та послідовне спілкування зі студентами. Для цього вкрай важливо, щоб заклади вищої освіти прислухалися до потреб і проблем студентів та використовували найновіші технологічні методи і засоби навчання. В умовах прогнозованого хвильового характеру COVID-19 саме технологічна трансформація освітнього середовища стане безперечним підґрунтям для забезпечення безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу.

Література

1. QS World University Rankings. Електронний ресурс. - <https://www.topuniversities.com/university-rankings/world-university-rankings/2020>
2. The Impact of the Coronavirus on Global Higher Education 2020. Електронний ресурс. - <https://drive.google.com/open?id=1exuYurL4V26y3NVLzELwK6s1NxSmICZv>